

Nagrade na području historiografije

Hrvatski nacionalni odbor za povijesne znanosti i Društvo za hrvatsku povjesnicu odlučili su na zajedničkoj sjednici svojih uprava 22. svibnja 2014. godine da se od 2015. počnu dodjeljivati strukovne nagrade na području historiografije. Usvojen je Pravilnik o nagradama, a potom je u listopadu 2014. izabran žiri u koji su ušli Damir Agičić, Željko Holjevac, Tvrtko Jakovina, Jasna Turkalj, Zdenka Janeković Römer, Marko Trogrlić i Filip Hameršak. U prosincu 2014. raspisan je natječaj za dodjelu nagrada.

Nakon nekoliko sjednica žirija donesena je odluka o dobitnicima. Nagrade su dobili: Miroslav Bertoša za životno djelo, Tomislav Popić i Marica Karakaš Obradov za monografije, Neven Budak i Dario Špelić za popularizaciju povijesti, Tomislav Habdija za diplomski rad te Antoni Cetnarowicz kao strani povjesničar.

Svečano uručenje nagrada obavljeno je na Dan povijesti, 15. svibnja 2015. u sklopu Festivala povijesti *Kliofest 2015.* u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Hrvatski nacionalni odbor za povijesne znanosti / Društvo za hrvatsku povjesnicu

PRAVILNIK O NAGRADAMA NA PODRUČJU HISTORIOGRAFIJE

Hrvatski nacionalni odbor za povijesne znanosti i Društvo za hrvatsku povjesnicu, krovne udruge hrvatskih povjesničara i povjesničarki, želeći nagraditi rad istaknutih pojedinaca na području historiografije ustanovili su 2014. godine sljedeće nagrade:

- 1. Nagrada „Ivan Lučić“ za životno djelo**
 - dodjeljuje se za poseban doprinos pružen razvoju historijske znanosti tijekom dugogodišnjeg znanstvenog i nastavnog rada
- 2. Nagrada „Mirjana Gross“ za knjigu**
 - dodjeljuje se za najbolju knjigu objavljenu u prethodnoj godini
- 3. Nagrada „Vjekoslav Klaić“ za popularizaciju**
 - dodjeljuje se za doprinos popularizaciji povijesne znanosti preko knjiga, u medijima, novinama, televiziji, radiju i/ili internetskim portalima, za važne prezentacije povijesnih tema u muzejima i dr.
- 4. Nagrada „Ferdo Šišić“ za najbolji diplomski/magistarski rad**
 - dodjeljuje se studentici/studentu diplomskog studija povijesti za najbolji diplomski/magistarski rad obranjen u prethodnoj godini
- 5. Nagrada „Jaroslav Šidak“ inozemnom povjesničaru/povjesničarki**
 - dodjeljuje se povjesničarki/povjesničaru iz inozemstva za autorsku knjigu ili značajan doprinos istraživanjima i predavanjima o hrvatskoj povijesti u inozemstvu

Ovim se Pravilnikom regulira tko čini Odbor za dodjelu nagrada na području historiografije, način kandidiranja, donošenja odluke o nagradi i njezina uručivanja te ostale stvari vezane uz nagrade.

Članak 1

Odbor za dodjelu nagrada ima sedam članova i čine ga:

- predsjednik Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti (HNOPZ), kao predsjednik odnosno potpredsjednik Odbora
- predsjednik Društva za hrvatsku povjesnicu (DHP), kao potpredsjednik odnosno predsjednik Odbora
- pročelnik Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, kao član
- ravnatelj Hrvatskog instituta za povijest, kao član
- znanstvenik iz istraživačkih centara HAZU, kao član
- znanstvenik/nastavnik s drugih povijesnih odsjeka/odjela s hrvatskih sveučilišta, kao član
- znanstvenik iz ostalih institucija, arhiva, muzeja, katedara i dr., kao član.

Izbor potonja tri člana Odbora za dodjelu nagrada izvršit će Predsjedništvo HNOPZ-a i Upravni odbor DHP-a na zajedničkoj sjednici.

Mandat predsjednika odnosno potpredsjednika Odbora traje dvije godine i na tom se položaju izmjenjuju predsjednik HNOPZ-a i predsjednik DHP-a.

Mandat članova po položaju traje dok su na funkciji po kojoj su članovi Odbora, a mandat izabranih članova traje dvije godine.

Članak 2

Prijave/prijedloge za nagrade mogu izvršiti povijesni odsjeci/odjeli, istraživački centri HAZU, javni instituti i druge ustanove, udruge, izdavačka poduzeća, kao i pojedinci.

Prijava/prijedlog se podnosi u razdoblju od 1. do 31. siječnja te mora sadržavati:

- podatke o predložniku (životopis i podrobno obrazloženje)
- podatak o vrsti nagrade za koju se nekoga predlaže
- tri primjerka rada za koji se predlaže dodjela nagrade (za nagrade pod br. 2 i 4 obvezno, za ostale nagrade opcionalno; može se dostaviti i pdf rada)
- podatke o predlagatelju i potpis ovlaštene osobe predlagatelja.

Prijava/prijedlog se šalje na adresu: Odbor za dodjelu nagrada na području historiografije, Hrvatski institut za povijest, Opatička 10, 10000 Zagreb i mailom nagrada.povijest@gmail.com

Članak 3

Odbor za dodjelu nagrada zaprima prijave/prijedloge te do 15. svibnja tekuće godine održava sastanke i donosi odluku o dodjeli nagrada.

Nakon donošenja odluke ona se javno oglašava u medijima.

Članak 4

Odluku o nagradi Odbor za dodjelu nagrada donosi sukladno pravilima o radu Odbora.

U pravilu se dodjeljuje po jedna nagrada u svakoj od kategorija, ali – u posebno opravdanom slučaju, u kategorijama 2, 3 i 4 – mogu se dodijeliti i po dvije nagrade.

Imena dobitnika nagrada Odbor javno proglašava na svečanosti tijekom inauguracije Festivala povijesti Kliofest.

Članak 5

Nagrada se svečano uručuje tijekom Festivala povijesti Kliofest.

Nagrada se sastoji od diplome/plakete i, shodno financijskim mogućnostima, novčanog dijela odnosno poklona.

Članak 6

Financijska sredstva za nagrade i djelatnost rada Odbora za dodjelu nagrada osiguravaju Hrvatski nacionalni odbor za povijesne znanosti i Društvo za hrvatsku povjesnicu te sponzori.

prof. dr. sc. Damir Agičić
predsjednik Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti

prof. dr. sc. Željko Holjevac
predsjednik Društva za hrvatsku povjesnicu

Nagrade povjesničarima za 2014. godinu

Nagrada „Ivan Lučić“ za životno djelo dodjeljuje se prof. dr. sc. **Miroslavu Bertoši**, za višedesetletni znanstveno-istraživački rad i nastavnu djelatnost na visokoškolskim institucijama diljem Hrvatske.

Nagrada „Mirjana Gross“ za knjigu objavljenu 2014. dodjeljuje se: dr. sc. **Marici Karakaš Obradov** za knjigu „Novi mozaici nacija u ‘novim poredcima‘“, Hrvatski institut za povijest, te doc. dr. sc. **Tomislavu Popiću** za knjigu „Krojenje pravde. Zadarsko sudstvo u srednjem vijeku“, Plejada.

Nagrada „Vjekoslav Klaić“ za popularizaciju povijesti dodjeljuje se: prof. dr. sc. **Nevenu Budaku** za dugogodišnji rad na promociji povijesne znanosti u javnosti te organizaciju kongresa hrvatskih povjesničara, te **Dariju Špeliću**, prof., za radijsku emisiju „Povijest četvrtkom“ i televizijsku emisiju „Treća povijest“.

Nagrada „Ferdo Šišić“ za najbolji diplomski rad 2014. godine dodjeljuje se **Tomislavu Habdiji**, za rad „Poplave i glad u drugoj polovici 18. i početkom 19. stoljeća u Civilnoj Hrvatskoj i Vojnoj krajini“.

Nagrada „Jaroslav Šidak“ za strane povjesničare, za značajan doprinos istraživanju i predavanju hrvatske povijesti u inozemstvu, dodjeljuje se prof. dr. hab. **Antoniju Cetnarowiczu**, profesoru Jagelonskog sveučilišta u Krakovu. Diplome o nagradama uručene su na svečanosti tijekom Kliofesta na Dan povijesti, u petak, 15. svibnja 2015. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu s početkom u 12 sati. Sudionike svečanosti pjesmom je počastio Zbor Concordia discors Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Obrazloženja nagrada

Miroslav Bertoša studirao je povijest i književnost na Pedagoškoj akademiji u Puli i završio ga završio 1963, a potom je tri godine kasnije diplomirao povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje je i doktorirao 1981. Već od gimnazijskih dana, 1954, počeo je objavljivati prozne i esejističke priloge, osvrte i bilješke u školskim časopisima u Zagrebu i Puli, a nakon 1963. objavljuje brojne priloge o povijesnoj problematici u znanstvenim i stručnim publikacijama. Glavno područje njegova znanstvenog interesa obuhvaća istraživanje gospodarskih, društvenih, etničkih, migracijskih, kolonizacijskih i kulturno-antropoloških pojava u Istri od XV. do XIX. stoljeća te proučavanje i kritičko vrednovanje istarskog historiografskog nasljeđa. Profesor Bertoša bavi se i demografskom poviješću, a posebnu pozornost posvećuje kretanjima u europskoj

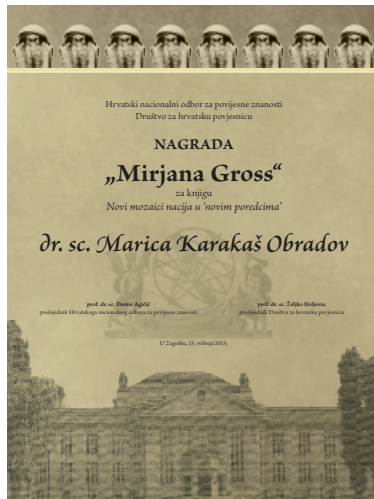

povijesnoj znanosti, napose avangardnim nastojanjima francuske „škole Annales“. U tom je smislu utjecao i na hrvatsku historiografiju i njezino usmjeravanje u nove istraživačke pravce. Napisao je 18 knjiga te više stotina znanstvenih članaka. Bio je i glavni urednik *Istarske enciklopedije*. Nastupio je na velikom broju znanstvenih skupova u zemlji i inozemstvu. Član je niza domaćih i međunarodnih strukovnih udruga, a u nekima je obavljao i vodeće dužnosti.

Profesor Bertoša radio je na Pedagoškoj akademiji u Puli te u Sjeverojadranskom institutu JAZU, sadašnjem Zavodu za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci – Područna jedinica u Puli. Jedan je od utemeljitelja studija povijesti na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, na kojem i danas predaje kao profesor emeritus. Profesor Bertoša je predavao ili i dalje predaje na nizu drugih studija u zemlji: na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci, Sveučilištu u Zadru, Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu te Sveučilištu u Dubrovniku. Od 1990. je član suradnik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Marica Karakaš Obradov diplomirala je povijest i povijest umjetnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Doktorirala je 2011. na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Radila je kao srednjoškolska profesorica te kustosica i vršiteljica dužnosti ravnatelja Javne ustanove Spomen područje Jasenovac. Od 2002. radi u Hrvatskom institutu za povijest u Zagrebu. Bavi se istraživanjima žrtava u Drugom svjetskom ratu i poratno doba o čemu je objavila niz članaka te dvije monografije. Tajnica je Društva za hrvatsku povijesnicu i članica uredništva časopisa *Historijski zbornik*.

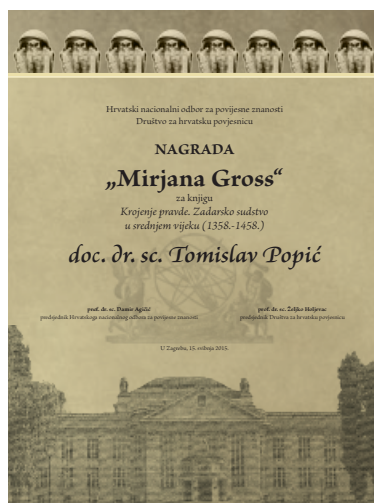
Knjiga *Novi mozaici nacija u 'Novim poredcima'*. *Migracije stanovništva na hrvatskom području tijekom Drugoga svjetskog rata i poraća* objavljena je u izdanju Hrvatskoga instituta za povijest u Zagrebu. Autorica je naglasak stavila na istraživanje svih smjerova kretanja stanovništva (Hrvata, Srba, Slovenaca, Židova, Nijemaca, Talijana, Mađara i drugih) koje je zbog rasnih, nacionalnih, vjerskih ili političkih odnosno iz čisto ekonomskih razloga bilo iseljavano iz Nezavisne Države

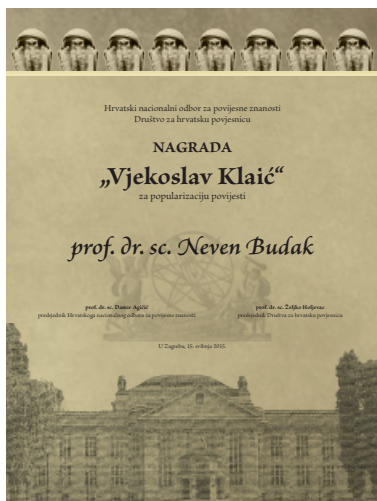
Hrvatske odnosno Narodne Republike Hrvatske, dakle od 1941. do polovice 1950-ih kada je Jugoslavija ukinula ratno stanje s Italijom, Austrijom i Njemačkom te potpisala brojne sporazume o repatrijaciji. Knjiga je utemeljena na mnogobrojnim relevantnim neobjavljenim izvorima iz hrvatskih i stranih arhiva i muzeja te objavljenim izvorima i literaturi o migracijama na hrvatskom području. Podaci u knjizi izneseni su pregledno i kritički su analizirani. U svojim je ocjenama pojedinih pitanja autorica odmjerena i nepristrana. Njezina je knjiga važna i nezaobilazna točka u razumijevanju migracija stanovništva na hrvatskom području prouzročenih Drugim svjetskom ratom.

Tomislav Popić završio je studij povijesti na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Tamo radi od 2006. godine, a doktorirao je 2011. godine. Istražuje i predaje srednjovjekovnu hrvatsku povijest. Od 2012. u znanstveno-nastavnom je zvanju docenta.

U monografiji *Krojenje pravde. Zadarsko sudstvo u srednjem vijeku 1358-1458*. Tomislav Popić istražuje sve aspekte srednjovjekovnog zadarskog sudstva od 1358. godine, kada grad dolazi pod vlast ugarskog kralja Ludovika I. Anžuvinca, do 1458. godine, kada mletačka vlast ukida djelovanje posljednjih gradskih sudova. Autor je na temelju brojnih, nesređenih i do sada nekorištenih arhivskih izvora minuciozno rekonstruirao postupke, pravne instrumente, sastav sudova, pomoćno osoblje i sve ostale čimbenike djelovanja sudbene vlasti u Zadru od sredine 14. do sredine 15. stoljeća. Ova monografija nije samo doprinos poznavanju jednog segmenta institucionalne povijesti kasnosrednjovjekovnog Zadra, već su Zadar i njegovi sudski spisi postavljeni kao *case study* za razmatranje općih pitanja – od pravne i političke legitimacije do mehanizma „ovladavanja stvarnošću“ kroz proceduru. Knjiga Tomislava Popića izdiže se iz konteksta „lokalne historiografije“ jer kombinira izvanrednu empirijsku podlogu sa snažnim teorijskim diskursom, donoseći bitku analizu i refleksije o „vječitim temama“ odnosa politike i prava, društvene stvarnosti i pravne kulture, normativnog sloja i pravne prakse.

Neven Budak završio je studij povijesti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je i doktorirao 1991. Na tom fakultetu radi od početka osamdesetih, a u dva je mandata bio i dekan. Bavi se proučavanjem srednjovjekovne hrvatske povijesti, napose urbane povijesti sjeverozapadne Hrvatske. Od samoga početka svoje znanstveno-stručne karijere ističe se i u popularizaciji povijesne znanosti, uvelike pridonijevši širenju

novih znanstvenih rezultata hrvatske historiografije i postojano pobuđujući interes za povijest i povijesne teme u širim krugovima javnosti u Hrvatskoj. Objavio je nekoliko knjiga popularno-publicističkog karaktera te brojne priloge u različitim kulturnim i novinskim publikacijama, a često nastupa u televizijskim i radijskim emisijama te surađuje u pripremi televizijskih i radijskih emisija koje se bave povijesnim temama, s naglaskom na hrvatsku srednjovjekovnu povijest, od kojih se osobito ističe serija *Hrvatski kraljevi* u kojoj je bio glavni stručni savjetnik.

Među njegovim monografskim publikacijama popularnog karaktera na prvom mjestu treba istaknuti knjigu *Knezovi, kraljevi, biskupi – slike iz davne hrvatske prošlosti* koja je doživjela više izdanja. U toj je knjizi na popularan način prikazao pojedine odsječke hrvatske ranosrednjovjekovne povijesti, usmjerivši pozornost čitatelja svih naraštaja i na novija znanstvena tumačenja. Vrlo je važan i Budakov doprinos popularizaciji povijesne znanosti uređivanje dvosveščanog leksikografskog priručnika *Croatica. Hrvatski udio u svjetskoj baštini*. U toj se opsežnoj knjizi kroz priloge o ličnostima, kulturnim, povijesnim i društvenim fenomenima i ostvarenjima ilustrira bogatstvo hrvatske baštine i njezin prinos svjetskom kulturnom, duhovnom i intelektualnom razvoju.

Dugo je vremena profesor Budak bio na čelu Hrvatskoga nacionalnog odbora za povijesne znanosti te je zajedno sa suradnicima organizirao četiri kongresa hrvatskih povjesničara.

Profesor Budak bio je također pokretač i prvi predsjednik Povijesnog društva *Otivm* (1992), u sklopu čije su se redovne djelatnosti organizirala predavanja namijenjena široj javnosti, a održavala su se u zagrebačkim lokalima *Pod starim krovovima*, *Pivovara* i *Stari fijaker*.

Dario Špelić diplomirao je filozofiju i povijest na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 1998. godine radi kao novinar na Hrvatskom radiju, gdje je 2008. postao urednik Obrazovne redakcije u Obrazovnom i dječjem programu. Od srpnja 2013. radi na mjestu rukovoditelja Produkcijanskog odjela Obrazovanje i znanost, odjela koja rukovodi proizvodnjom svih radijskih i televizijskih emisija koje se bave obrazovanjem i znanošću.

Od 2000. Špelić uređuje i vodi emisiju „Povijest četvrtkom“. To je 50 minuta duga emisija koja se bavi temama iz povijesti, arheologije i antropologije. Emitira se na Prvom programu Hrvatskog radija. „Povijest četvrtkom“ pripremljena je na način koji je

prihvatljiv širem slušateljstvu i uz poštovanje uzusa i najnovijih spoznaja povjesničarske struke. Do danas je napravljeno više od 400 epizoda, primjerice: Slavenska mitologija, Povijest terorizma, Žigmund Luksemburški, Jugoslavija i Praško proljeće, Velike boginje u povijesti, Moderna povijest Italije, Kako propadaju civilizacije, Atentat u Sarajevu 1914., Svijet drevnih metalurga i rudara...

Osim emisije „Povijest četvrtkom“ Dario Špelić uređuje i vodi emisiju „Dogodilo se na današnji dan“. To je desetominutni radio-kalendar koji nudi odabir četiri događaja što su se dogodila na određeni dan. U emisiji se pored političke i vojne povijesti nastoje prikazati događaji iz kulturne, znanstvene i tehnološke povijesti.

U jesen 2013. Dario Špelić pokrenuo je emisiju „Treća povijest“, koju naizmjence vodi s Tvrtkom Jakovinom. To je pedesetominutna emisija koja se bavi povijesnim temama, a emitira se na Trećem programu HRT-a nedjeljom navečer. Njezino je pokretanje važno jer Hrvatska televizija godinama nije imala emisiju posvećenu povijesti, a povjesničare je u pravilu ugošćavala samo kada bi govorili o događajima vezanima uz aktualna politička zbivanja.

Tomislav Habdija diplomirao je u rujnu 2014. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu radom „Poplave i glad u drugoj polovici 18. i početkom 19. stoljeća u Civilnoj Hrvatskoj i Vojnoj krajini“ koji je izradio na studiju ranonovovjekovne povijesti pod mentorskim vodstvom prof. dr. Hrvoja Petrića.

Diplomski rad plod je sustavnog i predanog trogodišnjeg studijskog rada, od trenutka kada je Habdija 2011. kao okvirnu temu svoga diplomskog rada definirao fenomen gladi u drugoj polovici 18. i početkom 19. stoljeća. U radu je pokazao sposobnost da u konkretnu istraživačku praksu integrira znanja i vještine stečene u okviru sveučilišne nastave, kao i opravdanost nastavnog koncepta diplomskog modula ranog novog vijeka koji teži tome da studiranje ne bude „raspršeno“, nego fokusirano na uže problemske sklopove. Habdija u diplomskom radu istražuje pojavu gladi u različitim upravnim cjelinama hrvatskog povijesnog prostora u drugoj polovici

18. i početkom 19. stoljeća u komparativnoj perspektivi. Najveća pozornost posvećena je dvjema situacijama gladi i oskudice, 1780-ih i 1810-ih godina, koje su zahvatile velike dijelove hrvatskih zemalja. Pristup Tomislava Habdije u diplomskom radu predstavlja značajan pomak od dosad ustanovljenog obrasca u istraživanjima takve vrste.

Antoni Cetnarowicz poljski je povjesničar, profesor Jagelonskog sveučilišta u Krakovu i predstojnik Katedre opće povijesti novog vijeka na Povijesnom odsjeku tog sveučilišta. Predaje kolegije o povijesti Hrvatske i jugoistočne Europe u 19. stoljeću na studiju povijesti, mediteranistike i slavistike na Jagelonskom sveučilištu.

Studij povijesti Cetnarowicz je završio na Filozofsko-povijesnom fakultetu Jagelonskog sveučilišta 1969. godine. Od 1973. radio je kao asistent na Višoj pedagoškoj školi u Krakovu. Doktorsku je titulu stekao 1981. godine. Od 1982. radi na Povijesnom odsjeku Jagelonskog sveučilišta. Habilitacijsku raspravu o slovenskom narodnom pokretu i njegovu odnosu prema poljskom pitanju 1848-1879. obranio je 1991. godine.

Od polovice devedesetih profesor Cetnarowicz fokus svojih znanstvenih interesa usmjerio je prema proučavanju narodnog preporoda u Dalmaciji i Istri te je o toj problematici napisao niz članaka u poljskim, austrijskim, njemačkim i hrvatskim znanstvenim časopisima i zbornicima. Sudjelovao je i na brojnim znanstvenim skupovima u Poljskoj, Hrvatskoj, Austriji, Italiji i drugim zemljama izlažući o temama hrvatske devetnaestostoljetne povijesti. Autor je dviju znanstvenih monografija na poljskome koje su prevedene i na hrvatski jezik: *Narodni preporod u Dalmaciji* (knjiga je prevedena i na njemački jezik) i *Narodni preporod u Istri*.

Profesor Cetnarowicz predavao je u nekoliko navrata i studentima diplomskog i doktorskog studija Filozofskog fakulteta kao gostujući profesor, a nekoliko je puta našim studentima držao predavanja tijekom njihovih stručnih putovanja u Poljsku.

Profesor Cetnarowicz član je Srednjoeuropske komisije Poljske akademije umjetnosti u Krakovu. Bio je član međunarodnog uredničkog vijeća *Časopisa za suvremenu povijest*, koji izdaje Hrvatski institut za povijest u Zagrebu.

